

Lista tematów na ustną część egzaminu maturalnego z języka polskiego w ZSO im. Jana Pawła II w Pawłowicach

I. LITERATURA:

1. Sacrum w literaturze. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych tekstów.
2. Poezja religijna. Porównaj różne sposoby pisania o przeżyciach metafizycznych, wykorzystując wybrane teksty literackie.
3. Omów różne koncepcje szczęścia w utworach literackich wybranych epok.
4. Honor jako wartość najwyższa. Prześledź temat na wybranych przykładach literackich różnych epok.
5. Postawy bohaterów literackich różnych epok wobec cierpienia. Omów na wybranych przykładach.
6. Rozważ przyczyny i konsekwencje samotności bohaterów literackich różnych epok.
7. Wpływ pieniądza na życie bohaterów literackich. Zanalizuj problem na wybranych przykładach.
8. Różne źródła buntu. Zanalizuj problem w oparciu o wybrany materiał literacki.
9. Omów funkcjonowanie motywu pychy i pokory, odwołując się do Biblii i wybranych utworów literackich.
10. Przedstaw różne zachowania człowieka w sytuacji ekstremalnej. Odwołaj się do wybranych przykładów literackich.
11. Człowiek wobec przeciwności losu. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych dzieł literackich z różnych epok.
12. Różne postawy człowieka wobec śmierci. Omów temat w oparciu o wybrany materiał literacki.
13. Omów na dowolnie wybranych przykładach problem konfliktu pokoleń w literaturze polskiej i obcej.
14. Zaprezentuj wizerunek kobiety nieszczęśliwej, odwołując się do tekstów literackich różnych epok.

15. Różne wizerunki małżeństw w literaturze polskiej i obcej. Przedstaw zagadnienie na wybranych przykładach.
16. Omów temat relacji między matką a synem na podstawie wybranych utworów literackich.
17. Dziecko jako bohater literacki. Porównaj różne kreacje, przywołując wybrane utwory.
18. Romans w literaturze pięknej i popularnej. Omów różne sposoby funkcjonowania tego schematu fabularnego w wybranych utworach.
19. Kobiecość jako temat liryki. Przedstaw zagadnienie, odwołując się do utworów poetek XIX i XX wieku.
20. Różne wizerunki kobiet w literaturze. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów literackich.
21. Sposób kreowania portretu matki z dzieckiem w literaturze. Rozważ zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów.
22. Różne kreacje zakochanego mężczyzny. Omów zagadnienie, dokonując analizy wybranych przykładów literackich.
23. Zanalizuj tematykę i przyczyny przestróg dla Polski i Polaków zawartych w dziełach literackich różnych epok.
24. Scharakteryzuj polskie tradycje i obrzędy opisane w dziełach literackich i oceń ich aktualność w XXI wieku.
25. Patrioci i zdrajcy – omów sposób kreowania postaci historycznych w twórczości Henryka Sienkiewicza.
26. Tematyka historyczna jako tworzywo literatury polskiej w XIX i XX wieku. Omów wybrane przykłady.
27. Motywy urbanistyczne w poezji polskiej dwudziestolecia międzywojennego.
28. Porównaj obraz Afryki widziany oczyma twórców rodzimych, emigrantów i podróżników.
29. Rosja i jej mieszkańcy w oczach Polaków. Zaprezentuj różnorodne spojrzenia i omów ich kulturowe i historyczne uwarunkowania, odwołując się do wybranych utworów literackich.
30. Stolica i prowincja – omów ich literackie obrazy na wybranych przykładach.

31. *Obraz wsi w literaturze polskiej od Reja do Redlińskiego. Omów temat na wybranych przykładach.*
32. Motyw przyrody i jego rola w twórczości Jana Kochanowskiego, Adama Mickiewicza i poetów modernistycznych. Dokonaj analizy porównawczej wybranych dzieł.
33. Przedstaw wykorzystanie motywu gór i jego funkcje w literaturze wybranych epok.
34. Analizując wybrane teksty literackie XX wieku, przedstaw postawy człowieka wobec zagrożeń totalitaryzmu.
35. Przedstaw kreacje bohaterów, którzy doświadczyli okrucieństw II wojny światowej i próbują odbudować świat wartości.
36. Człowiek walczący ze złem. Ukaż problem, charakteryzując wybrane postacie literackie z utworów o tematyce związanej z II wojną światową.
37. Przedstaw świat sowieckich łagrów w ujęciu różnych autorów.
38. Poezja jako narzędzie walki z systemem władzy. Omów zagadnienie, analizując wybrane utwory literatury powojennej.
39. Omów problem dojrzewania bohaterów literackich w wybranych dziełach różnych epok.
40. Na wybranych przykładach literackich przedstaw różne wizerunki starości i porównaj ich funkcje.
41. Na wybranych przykładach rozważ, jak młodość determinuje życie bohatera literackiego.
42. Diabły, demony, czarownice w literaturze polskiej i światowej. Przedstaw i skomentuj funkcje tych kreacji w literaturze.
43. Przenikanie się świata nadprzyrodzonego z realnym w dramacie. Przedstaw funkcje tego zabiegu artystycznego, analizując wybrane przykłady.
44. Motywy oniryczne i ich funkcje w literaturze. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów.
45. Omów na wybranych przykładach rolę wizji i prorocstwa w literaturze wybranych epok.
46. *Wizja zaświatów w literaturze. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.*

47. Motyw sądu, procesu, śledztwa w literaturze. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
48. Na podstawie wybranych przykładów literackich rozważ problem kary jako konsekwencji zbrodni.
49. Motyw sieroty, żebraka, sługi w literaturze polskiej. Omów, jakie funkcje w dziele literackim powierzają im autorzy.
50. „Czarny charakter” w dziełach literackich różnych epok. Na wybranych przykładach omów funkcję bohatera negatywnego.
51. Bohaterowie w habitach. Przedstaw sposób ich kreowania w wybranych utworach literackich.
52. Portrety władców w literaturze. Omów zagadnienie, odwołując się do przykładów z literatury polskiej i obcej.
53. Rycerz i żołnierz jako bohater literacki. Przedstaw ich wizerunki w różnych epokach, powiąż je z kontekstem kulturowym i historycznym.
54. Omów problem odwagi i tchórzostwa w kreacjach bohaterów walczących na podstawie wybranych dzieł literackich.
55. Wizerunek przedstawicieli wybranej mniejszości narodowej w literaturze polskiej różnych epok. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
56. Blaski i cienie kariery. Omów temat na podstawie losów wybranych bohaterów literackich różnych epok.
57. *„Z piedestału na dno”. Omów kreacje bohaterów zdegradowanych i zniekształconych na przykładach postaci z literatury, historii i czasów współczesnych.*
58. Bohater o wielu twarzach. Przedstaw różne sposoby funkcjonowania motywu maski w literaturze.
59. Przedstaw różne ujęcia motywu życia jako teatru w wybranych utworach literackich.
60. Praca - nadrzędnym kryterium oceny człowieka. Omów temat w oparciu o wybrany materiał literacki.
61. Rola lektur w kształtowaniu charakterów postaci literackich. Przedstaw zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów.
62. Polacy w krzywym zwierciadle, czyli społeczeństwo w ujęciu satyrycznym. Omów zagadnienie na wybranych przykładach literackich.

63. Omów, w jaki sposób twórcy literatury różnych epok realizowali hasło „śmiechem naprawiać obyczaje”.
64. Postęp techniczny kontra tradycja. Przedstaw ten problem na przykładzie wybranych utworów literackich.
65. Różnorodne funkcje motywu tańca w wybranych tekstach literackich. Przedstaw je, odwołując się do wybranych utworów.
66. Przedstaw wpływ filozofii Schopenhauera i Nietzschego na twórczość artystów młodopolskich.
67. Motyw wędrówki w literaturze. Przedstaw jego najciekawsze realizacje.
68. Alkohol, narkotyki i inne używki – ich rola w biografii bohaterów i życiu artysty. Rozwiń temat w oparciu o wybrany materiał literacki.
69. *Przyjaźń w literaturze. Omów sposób funkcjonowania tego motywu, odwołując się do wybranych utworów.*
70. Obecność antyku, Biblii i innych tradycji kultury w poezji Zbigniewa Herberta. Omów zagadnienie na dowolnie wybranych przykładach.
71. Opierając się na umiejętnie dobranych przykładach, omów ewolucję gatunku psalmu od Biblii po czasy współczesne.
72. Groteska i (lub) satyra jako narzędzie portretowania społeczeństwa. Przedstaw na wybranych przykładach literackich.
73. Zaprezentuj różne koncepcje tragizmu i ich wyraz dramaturgiczny w teatrze antycznym, szekspirowskim i romantycznym.
74. Aleksander Fredro czy S. Mrożek? Odwołując się do wybranych dzieł obu twórców, zdecyduj, który rodzaj komizmu jest Ci bliższy i dlaczego.
75. Mity jako ważne tworzywo literatury. Wskaż i scharakteryzuj to zjawisko, odwołując się do wybranych przykładów.
76. Wykorzystując wybrane przykłady, przedstaw genezę i ewolucję gatunku baśni.
77. Odwołując się do umiejętnie dobranych przykładów pokaż, jak zmieniła się rola artysty na przestrzeni wieków i czym ta ewolucja była uwarunkowana.
78. To się czyta dzisiaj – modni pisarze, modne książki. Zanalizuj przyczyny popularności wybranych dzieł spoza kanonu podstawowego.
79. Jakie znane w tradycji literackiej motywy, wątki, topoty wykorzystuje literatura fantasy? Omów problem, analizując twórczość wybranych pisarzy.

80. Literatura faktu. Dokonaj analizy i interpretacji tego zjawiska kulturowego XX wieku na wybranych przykładach.

II. ZWIĄZKI LITERATURY Z INNYMI DZIEDZINAMI SZTUKI:

1. Wielkie wydarzenia historyczne w literaturze i sztuce. Przedstaw zagadnienie, analizując wybrane dzieła literackie i plastyczne.
2. Porównaj sposób przedstawienia scen batalistycznych w literaturze, malarstwie i/ lub filmie.
3. Przedstaw różne ujęcia motywu pojedynku, analizując jego realizacje literackie i filmowe.
4. Wizerunek Sarmaty w literaturze i sztuce. Omów na wybranych przykładach.
5. Przedstaw ujęcie motywu rewolucji w malarstwie, muzyce i literaturze, odwołując się do wybranych dzieł.
6. Na wybranych przykładach różnych dziedzin kultury omów koncepcje kobiecego piękna w różnych epokach.
7. Deformacja świata i jej funkcje w różnych tekstach kultury. Omów, odwołując się do dzieł literackich, malarskich i filmowych.
8. Przedstaw funkcje brzydoty jako kategorii estetycznej w wybranych tekstach kultury.
9. Scharakteryzuj poetykę kiczu w wybranych dziełach kultury.
10. Literatura wobec innych sztuk pięknych. Przedstaw wybrane inspiracje literackie malarstwem, muzyką i tańcem.
11. Przedstaw dosłowne i metaforyczne funkcjonowanie motywu pór roku w wybranych tekstach kultury.
12. Porównaj różne sposoby ujęcia pejzażu w dziełach poetyckich, plastycznych i/lub filmowych.
13. Drzewo jako temat literatury i malarstwa. Omów problem, analizując wybrane dzieła.
14. Góra jako przestrzeń symboliczna. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych utworów.
15. Malarstwo marynistyczne a literackie obrazy morza. Porównaj wybrane teksty kultury.

16. Różne sposoby wykorzystania motywu burzy w literaturze i malarstwie. Określ je, odwołując się do wybranych dzieł.
17. Na podstawie wybranych tekstów kultury omów wpływy cudzoziemskie na codzienną kulturę polską w różnych wiekach (np. modę, obyczajowość).
18. Kultura żydowska w literaturze i sztuce. Omów zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów.
19. Zainteresowanie kulturą Wschodu w literaturze i innych dziedzinach sztuki. Omów problem na wybranych przykładach.
20. Omów funkcję toposu stworzenia świata, analizując wybrane teksty kultury.
21. Odwołując się do wybranych przykładów, przedstaw różne ujęcia motywu Sądu Ostatecznego w literaturze i sztuce.
22. Różne ujęcia anioła w literaturze i sztuce. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
23. Porównaj sposób przedstawienia ideału świętego w dziełach kultury różnych epok.
24. Przedstaw sposoby kreacji i dokonaj analizy porównawczej motywu Bożego Narodzenia w malarstwie i literaturze wybranych epok.
25. Fascynacja postaciami wampirów w literaturze i filmie. Omów zagadnienie w oparciu o wybrany materiał.
26. Motyw Fausta w literaturze, muzyce i malarstwie. Odwołaj się do wybranych tekstów kultury.
27. Motyw maski – jego rola i znaczenie w życiu bohatera i kreacji świata. Rozważ problem, odwołując się do wybranych tekstów kultury.
28. Koncepcja mężczyzny i męskości w literaturze oraz w innych dziedzinach sztuki. Przedstaw zagadnienie, odwołując się do wybranych przykładów.
29. Omów rolę twórczej i destrukcyjnej siły miłości w życiu wybranych bohaterów literackich i filmowych.
30. Zaprezentuj różne sposoby realizacji motywu zaślubin w dziełach kultury.
31. Przedstaw najciekawsze sylwetki kobiet w literaturze i w innych dziedzinach sztuki, odwołując się do wybranych przykładów.
32. Artystyczne ujęcie macierzyństwa w literaturze i sztuce. Omów temat, analizując wybrane dzieła sztuki.

33. Odwołując się do wybranych przykładów literackich i filmowych, scharakteryzuj najciekawsze postacie matek.
34. Przedstaw wpływ miłości na wybory moralne człowieka, odwołując się do wybranych utworów literackich i innych dziedzin sztuki.
35. Różnorodne funkcje motywu tańca w różnych dziedzinach sztuki. Przedstaw je, odwołując się do wybranych utworów.
36. Ocaleni z holocaustu. Omów zagadnienie w oparciu o wybrany materiał literacki i filmowy.
37. Rola snów w życiu bohaterów literackich. Przedstaw zagadnienie, odwołując się do literatury i innych dziedzin sztuki.
38. Przedstaw temat odkryć i wynalazków w wybranych dziełach kultury.
39. Topos miasta w literaturze i innych tekstach kultury. Przedstaw zagadnienie, odwołując się do wybranych dzieł.
40. Ruiny, groby, opustoszałe zamki. Omów funkcje tych motywów w literaturze i sztuce XIX wieku.
41. Na podstawie wybranych przykładów omów funkcjonowanie motywu pogrzebu w literaturze i sztuce.
42. Różnorodne ujęcia motywu pożegnania w literaturze i innych dziedzinach sztuki. Przedstaw temat na wybranych przykładach.
43. Scharakteryzuj i porównaj poetycką i satyryczną działalność krakowskiego kabaretu „Piwnica pod Baranami” i dwóch innych, wybranych przez Ciebie, kabaretów.
44. Rola piosenki literackiej w kulturze współczesnej. Scharakteryzuj jej funkcjonowanie na wybranych przykładach.
45. Komiks jako synteza sztuk. Omów to zjawisko kultury współczesnej na wybranych przykładach.
46. Symbol w sztuce i literaturze XIX i XX wieku. Omów na wybranych przykładach.
47. Twórcze poszukiwania nowych dróg oddziaływania. Przedstaw najważniejsze założenia teatru awangardowego i innych ważnych zjawisk w teatrze XX wieku.
48. Dramaty Szekspira jako źródło inspiracji dla literatury i filmu. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.

49. Odwołując się do wybranych przykładów literackich i filmowych, przedstaw relacje między rodzicami a dziećmi.

III. JĘZYK:

1. Zjawisko archaizacji języka i jego funkcje w powieściach historycznych. Omów zagadnienie, analizując wybrane przykłady.
2. Język sprawozdań sportowych. Scharakteryzuj styl i środki językowe oraz oceń zasadność ich użycia i zgodność z kryteriami poprawności językowej. Wykorzystaj konkretne teksty z prasy współczesnej.
3. Na wybranych przykładach z różnych epok omów sposoby indywidualizacji języka bohaterów literackich.
4. Żart językowy i jego funkcja we fraszce, komedii i innych gatunkach literackich. Przedstaw zagadnienie na wybranych przykładach.
5. Przeanalizuj sposoby funkcjonowania i zasadność użycia wyrazów modnych we współczesnym języku polskim.
6. Wykorzystując konkretne przykłady, scharakteryzuj funkcje językowe i ich przejawy w różnego typu wypowiedziach.
7. Językowy obraz świata i człowieka w tekstach muzyki disco-polo. Omów na wybranych przykładach.
8. Mowa ezopowa. Zanalizuj figury języka ezopowego w wybranych utworach literackich.
9. Język na usługach ideologii. Omów zjawisko na podstawie wybranych tekstów literackich i publicystycznych. Sformułuj wnioski.
10. Jakimi środkami językowymi tworzy się groteskowy obraz świata? Omów te środki językowe oraz funkcje elementów groteskowych na przykładzie twórczości wybranego autora.
11. Zanalizuj językowe środki wyrazu charakterystyczne dla wybranej gwary środowiskowej.
12. Język poetycki C. K. Norwida. Przedstaw zagadnienie, analizując cechy języka poety na wybranych przykładach.
13. Dzieje zapisane w języku. Omów związek zapożyczeń w języku polskim z historią i oceń ich zasadność.

14. Zanalizuj język wybranych bohaterów literackich różnych epok jako element ich charakterystyki i źródło wiedzy o ich przynależności środowiskowej.
15. Język polskiej piosenki młodzieżowej. Przedstaw różne formy ekspresji i ich rolę.
16. Zaprezentuj językowy obraz świata, jaki przedstawiają teksty polskich piosenek rockowych lat 80. i 90.
17. Scharakteryzuj środowiskową odmianę języka internautów. Zanalizuj samodzielnie zgromadzony materiał językowy.
18. Błąd językowy jako źródło komizmu. Zanalizuj wybrany materiał językowy zapożyczony np. z zeszytów uczniowskich, tekstów kabaretowych i innych.
19. Przeanalizuj na wybranych przykładach zasady odmiany różnorodnych imion i nazwisk polskich.
20. Omów stosowane w oświeceniowej publicystyce sposoby i środki wyrazu.
21. Bazując na wybranych przykładach, określ, na czym polega specyfika języka reklam.
22. Wyznania miłosne. Scharakteryzuj środki językowe i różne sposoby wyrażania uczuć w tekstach i filmach o tematyce miłosnej.
23. Sposoby przedstawiania i funkcje komizmu słownego w twórczości wybranych kabaretów literackich.
24. Komizm słowny i sposoby jego realizacji w wybranych utworach różnych autorów i epok.
25. Mowy słynnych mówców a przemówienia współczesnych polityków. Porównaj pod względem językowym wybrane teksty.
26. Wykorzystując przysłowia o określonej tematyce, dokonaj ich językowej i kulturowej analizy.
27. Dokonaj analizy słownictwa specjalistycznego Twojego przyszłego zawodu w oparciu o zgromadzony materiał językowy.
28. Omów językowe sposoby wyrażania uczuć w listach Twojego pokolenia i pokolenia romantyków.
29. Nie tylko literackie źródła współczesnej frazeologii. Omów, wykorzystując zebrany materiał, wpływ tekstów kultury na język (utwory literackie, film, reklama).

30. Dawne i współczesne sposoby wyrażania uczuć. Omów zagadnienie, analizując wybrane teksty z różnych epok.
31. Na podstawie analizy językowej wybranych tekstów prasowych omów tendencje rozwojowe współczesnej polszczyzny.

Zespół polonistów ZSO

** temat zaproponowany przez uczniów*